

Besvarelse, kan jeg ganske henholde mig til Forhandlingen i Nationaløkonomisk Forening. — Mener man, at Danmark derimod trænger til Skolesparekasser, og vil man indføre dem efter et større Omfang end det, hvori de hidtil have været tilstede hos os, (dette er i ethvert Fald et Forsøg værd), — saa bør man dog ikke være saa naiv som Forfatteren af den citerede Bladartikkel at sætte Spørgsmaalet om Skolesparekassers Indførelse i Forbindelse med Spørgsmaalet om «den Krise der nu trykker Samfundet». Ved at spænde Forventningerne for højt vil man kun skade Sagen. A. P.

Bastiat. D. 23. April d. A. afsløredes en Statue af Bastiat i Mugron, en lille By i les Landes, hvor den berømte Forfatter til «les Harmonies Economiques» henlevede Størstedelen af sit korte Liv (f. 1801 i Bayonne, d. 1850 i Rom). I en ledende Artikel, som «Times» bringer i den Anledning, læse vi Følgende: «En Mands Betydning staar ofte i ligefrem Forhold til det Antal Aar efter hans Død, da der rejses Statuer til Ære for ham. Hvis der ved hans Død opstaar en pludselig Kappelstrid mellem mange Byer om at modtage et Mindesmærke om hans Storhed, kunne vi i de fleste Tilfælde stole paa, at han var en Mand af en meget almindelig Karakter. Hvorledes skulde han ellers saa hurtigt have fundet Bifald hos en Hjord af almindelige Mennesker? Den ualmindelige Mand husker man nok; men inden hans Indflydelse gjenemtrænger hele Nationen, vil han først have at kæmpe med megen Modstand. Det er nu næsten tredive Aar siden Bastiat døde, og først nu faar han sin Statue oprejst; — men i næsten hvert et Arrondissement findes der Statuer for en eller anden Maréchal de France. Lykkeligvis gaa disse Krigsmænds Navne snart i Glemme, undtagen i den nærmeste Egn, hvor der paa Departementets eller Statens Bekostning er oprejst et Marmor- eller Bronzemindesmærke. Til Bastiats Statue har det Offentlige Intel bidraget; Alt skyldes her Bidrag fra private Mænd i Frankrig, — og i Udlandet. Aerkjendelsen kommer sent, og er ikke en blot national. . . . Frédéric Bastiat er en af disse Mænd, hvis Livs Ild brændte ud i sand Begejstring for Menneskeheden. Han

var visselig ikke en af disse selvbeherskede Personer, der ere ganske blottede for Gemyt, og ligeoverfor hvem en Kraftanstængelse er nødvendig, før vi kunne tilstaa dem den Sympathi, de aldrig selv tiltrække. Forfatteren til den saa ofte citerede Lysestøber-Petition, som ogsaa den franske Finansminister Léon Say citerede i sin Tale ved Statuens Afsløring, raadede over et stort Fond af Vid, som Mange kunne misunde ham. En Menneskealder tidligere havde et ubekjendt Geni udklækket en Petition til Georg III fra Fabrikanterne af Træben, hvori de bad Kongen beskytte deres Profession ved at gjøre Brugen af Træben obligatorisk for en Del af Befolkningen; men Bastiat var uden Tvivl original, da han petitionerede den franske lovgivende Forsamling om at beskytte Lampefabrikanter, Lysestøbere og alle dem, der vare beskjæftigede i Belysningsindustrien, derved at Brugen af Sollys blev forbudt. Her var Bastiat original, men han var ogsaa forud for sin Tid. Endnu den Dag i Dag forstaa de fleste Franskmænd ikke Spydigheden. Bastiat saa Sagens pudsige Side; men han udmærkede sig dog navnlig derved, at han forstod hele det økonomiske Samfunds Maskineri, — vi ville ikke sige som Urmageren forstaar Urets Mekanisme — men som Naturfilosofen i den samme Formel omfatter Loven for Planeternes Bevægelse og for det faldende Æble. I det fri Samfund opdagede Bastiat fuld Harmoni, og han ophørte aldrig med at hævde, at ogsaa Samfundets Love ere naturlige og bedst vilde fremme vort materielle Velvære, hvis halv-lærte Mænds taabelige Visdom vilde tillade dem at virke frit. De Elendigheder, hvorunder Samfundet lider, ere Beviser for at Loven krænkes, og kunne ikke forsvinde, før vi godkjende Frihedens Lov. Man maa ikke tro, at Bastiat opdagede disse Sandheder ved Intuition. Tidligt i sit Liv førtes han, som saa mange Andre, til at gruble over det Utilfredsstillende i Menneskets sociale Kaar. Endog Lothair begynder med den Hensigt at afskaffe Fattigdommen, skjønt der ikke i Lord Beaconsfields Roman er Spor af, at hans Helt alvorligt har overvejet Aarsagen til det Onde, som han vilde fjerne. Bastiat havde en dyb Følelse af Samfundets Mangler, og hans Aand vankede frem og tilbage for at søge deres Helbredelse.

De Maistres Drøm om en gjenopvakt Katholicisme tiltrak ham en Gang. Men han var for stærk og for ærlig til at fastholde sligt Blendværk. Han lærte snart at indse, at Fremskridtet maatte opnaas ved fri Anerkjendelse af Naturlovene, ikke ved de Baand paa Samfundsvirksomheden, som paalægges efter Forgodtbeholdende af en eller anden Myndighed, hvem Menneskene have fundet paa at tillægge guddommelig Inspiration. . . . Ved Afsløringen af Statuen mindede Léon Say om hvad Bastiat skyldte Cobden og the Anti-Corn-Law-League, — men Bastiat gik i Sandhed langt videre end sine Lærere. Hos selve Cobden finde vi den nationale og den internationale Følelse retteligt forsonede; men det Sprog, som Flertallet af League's Medlemmer talte, forraadede en insulær Indskrænkning i Tanken. Disse amerikanske Politikere, der sige, at England for tredive Aar siden antog Frihandelen, fordi det havde udtømt Protektionismens Fordele, udtrykke en lav Tanke paa en lav Maade; men der ligger nogen Undskyldning for deres Lavhed i det Sprog, Medlemmer af League'n lejlighedsvis brugte. Fra den saaledes forraadte mentale Begrænsning frigjorde Bastiat sig ganske. . . . Efter to Aars uafbrudt Kamp med Socialisterne døde Bastiat. Han søgte Italiens mildere Klima, men det var for sent. Alt hvad han havde, havde han givet sit Land. Efter 28 Aars Forløb er hans Statue bleven rejst, og en Statsminister har holdt en Lovtale over hans Dyder og hans offentlige Tjenester. Men hvis vi spørge, om hans Lære er bleven antagen af Nationen, maa vi med Undseelse svare, at Frankrig endnu er langt fra at have naaet hans ophøjede Lære, — og ikke blot Frankrig. I England har Frihandelen vel nu Traditionens Avtoritet for sig, men det Blik paa Harmonien i et frit økonomisk Samfund, der tændte Bastiats Begejstring, forstaas ikke engang af Politikernes Flertal.

«Times» slutter med at svare dem, der paastaa at Bastiat i sit Forsvar for *laissez-faire* gik for vidt, at vi i Virkeligheden ere ude af Stand til at fælde nogen afgjørende Dom over hans Samfundsfilosofi: hans «*Harmonies économiques*» skulde efter Bestemmelsen have udgjort tre Dele; kun én udkom; af den

anden haves Brudstykker; af den tredje fik Bastiat ikke Tid til at udarbejde noget som helst.

I disse Tider, da det er saa let at kritisere Bastiat, og da man næsten ikke hører Andet end Fordømmelsesdomme over ham, have vi troet, at det kunde være af Interesse at høre, hvorledes det store Verdensblad dømmer.

Den tyske nationalekonomiske Kongres afholdes i Aar i Dagene 9.—12. September i Posen. Paa Dagsordenen er opført: 1. Spørgsmaalet om Differentialtold og om den mest begunstigede Nations Ret. Indledere («Referenter»): Bamberger, Brömel, Hertzka og Kübeck. 2. Hvilken er den mest hensigtsmæssige Form for Optagelsen af Enquêter i økonomiske Spørgsmaal? Indledere: Gehejmerraad Engel og A. Meyer (Breslau). 3. Jernbanetarifsspørgsmaalet. Indledere: Eras (Breslau), Emden og Sax. 4. Spørgsmaalet om Tobaksbeskatning og Tobaksmonopol. Indledere: Barth, Philippson og Zwicker.

Tyske Skatteprojekter. (Af et Brev fra Stettin i April d. A.). I Betragtning af Deficitet paa det tyske Riges Budget, forskjellige mindre heldige finansielle Forhold, og det Faktum, at selv de ellers saa trofaste Told- og Forbrugsafgifter udvise et Minus af over 12 Mill. M. for Tiden fra 1ste April 1877 til ultimo Febr. 1878 mod samme Tidsrum ifjor, er det blevet nødvendigt at sørge for ny Indtægter, da Bismark forlanger c. 300 Mill. M. til Kaserner, Kanaler, Jernbaner, Forter m. m. Under sine Overvejelser af forskjellige Skatteprojekter fik Finansminister Camphausen Ideen om Forøgelse af Tabaksskatten, der snart antog den bestemte Form af et Monopol efter Østrigs Mønster, og kunde han end ikke gennemføre dette Projekt, hjalp det dog til at give Statskassen en Extraindtægt af 8 387 000 M., idet Frygten for en højere Told forøgede Importen i 1ste Kvt. 1878 fra 260 000 Ctnr. i 1877 til 935 000 Ctnr., hvorved ialtfald iaar et stort Deficit i Toldintraderne undgaas; det næste Aar maa da sørge for sig selv. Tanken om et Monopol er dog ingenlunde opgivet, tvertimod vil den ny Finansminister Hobrecht arbejde videre i den Retning, ligesom den sydtyske